

1 Natte voeten?

Nederland heette vroeger: **de Lage Landen**. **Duinen en dijken** beschermen nu ons land tegen de zee. Duinen en dijken worden vaak gecontroleerd. Nederland is een van de laagst gelegen landen op aarde.

Het **NAP** (Normaal Amsterdams Peil) geeft de waterhoogte aan. Het nulpunt is gelijk aan zeeniveau. Grote delen van ons land liggen 'onder NAP'. In heel Nederland zijn NAP-peilmerken te zien. Het zijn speciale bouten in gebouwen, bruggen en viaducten. Ze worden gebruikt door landmeters.

Hoe maak je van een meer een polder?

- 1 Leg om het meer een **ringdijk** aan.
- 2 Graaf daar omheen een brede sloot: **de ringvaart**.
- 3 Pomp het water uit het meer in de ringvaart.
- 4 Als de bodem droog is, heb je: **een polder**.

De natte poldergrond blijft zakken. Huizen moeten altijd op heipalen staan en ook wegen zakken langzaam weg. De pompen blijven daarom altijd werken.

2 Kijken naar land

In Nederland zijn verschillende landschappen.

Overall langs de kust zie je **duinen**. Duinen zijn ontstaan door de wind. Eerst is het een bergje zand. Als er gras op gaat groeien, waait het bergje niet meer weg.

Duinen zijn vaak natuurgebieden. Achter de duinen vind je veel bollenvelden.

Vroeger waren er nog geen dijken. Het water vanuit zee stroomde over Nederland. In het noorden van Fryslân en Groningen en in Flevoland en Zeeland is de bodem van **zeeklei**. Daar zie je veel akkerbouw.

Langs de rivier vind je veel **rivierklei**. Vroeger waren er nog geen dijken. Het water stroomde vaak over de oevers. Er bleef dan een laagje rivierklei achter. Fruitbomen groeien goed op rivierklei.

Samenvatting 3

In Brabant, Gelderland, Overijssel en Drenthe vind je veel **zandgrond**. Er staan veel naaldbomen en loofbomen.

Veengrond is altijd nat. In veengebieden zijn weilanden of natuurgebieden. Soms is veel veen weggehaald. Daar zijn nu meren.

Zuid-Limburg is heel anders dan de rest van Nederland. Hier liggen echte **heuvels**. De Vaalserberg is wel 322 meter boven NAP! De grond bestaat uit löss. Dat is heel fijne, luchtige grond.

3 Het ontstaan van Nederland

Heel erg lang geleden was er **een ijstijd** in Nederland. Noord-Nederland lag onder een enorme ijsmassa. Het ijs nam zand en stenen mee en duwde stuwwallen omhoog.

- 1 Utrechtse Heuvelrug
- 2 Veluwe
- 3 Sallandse Heuvelrug
- 4 Twentse heuvels

De natuur vormde het landschap. Maar **mensen veranderen het landschap**. Dat gebeurt nog steeds.

Het milieu wordt steeds belangrijker. Daarom moeten soms dingen veranderen. Vuile fabrieken mogen niet meer in de steden liggen. Ze verhuizen naar industrieterreinen aan de rand van de stad.

Snelwegen zorgen ervoor dat de steden goed bereikbaar zijn. Wegen mogen niet zomaar worden uitgebreid. Het milieu wordt beschermd tegen het autoverkeer.

